

ΜΕΛΟΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΑΝΘΟΔΕΣΜΗ

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ

MEFISTOFELLES

ΜΕΛΟΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ 4

8 ΕΙΚΟΝΑΣ ΚΑΙ 2 ΜΕΡΗ

Μουσική και ποίησης τοῦ
Μουσικοδιδασκάλου

Α. Ρ. Β Ο Ξ Τ Ο

ΠΡΟΣΩΠΑ

Μέρος Α΄.

Μεφιστοφελής
Δόκτωρ Φάουστ
Μαργαρίτα
Μάρθα
Βάγνερ

Μέρος Β΄.

Μεφιστοφελής
Φάουστ
Ἑλένη
Πανθαλς
Νέρινς

Οὐράνιοι τάξεις, Χορὸς μυστικὸς, Χερουβεὶμ, Μοναχοὶ, Σπουδασταί, Χωρικοί, Ἄστοι, Μάγισσαι, Μάγοι, Ὀρχηστρίδες, Σειρήνες, Φάσματα, Στρατιῶται, Εἰς τεφρόχρους καλόγηρος, Ὁ δῆμιος, Ὁ πρίγκηψ ἐκλέκτωρ. Εἰς γελωτοποιός, Εἰς ἐπαίτης.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Εἰκὼν 1η

[Ἡ σκηνὴ διεξάγεται ἐν τῇ Παραδείσῳ.—Εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Μεφιστοφελούς, χομένου ἐν τινὶ σκοτεινῇ γωνίᾳ, αἱ οὐράνιοι τάξεις ψάλλουσιν αἶνους τῷ Θεῷ.]

Ἐρεθισθὲν παρὰ τοῦ χοροῦ τούτου τὸ Πονηρὸν Πνεῦμα, προσφωνεῖ τῷ Ὑψίστῳ καὶ ἐνῶ αἰτεῖται συγγνώμην διὰ τὴν γλώσσαν του τὴν ὀλίγον οὐρανίαν, ἀποκαλύπτει αὐτῷ πᾶσαν τὴν περιφρόνησίν του καὶ ὄλον του τὸ μῖσος διὰ τὸν κόσμον καὶ διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ Θεοῦ, γενομένου διὰ τοῦ στόματος τοῦ Μυσικοῦ Χοροῦ, ἐὰν γνωρίζῃ τὸν Φάουστ, ὁ Μεφιστοφελής ἀπάντᾳ καταφατικῶς καὶ ὅτι τὸν θεωρεῖ ὡς τὸν μεγαλειότερον παράφρονα τῆς Πλάσεως. Διότι ὁ δόκτωρ εἶνε ἀπληστος ὅπως τὰ πάντα μάθῃ καὶ ὅτι ἤθελε νὰ φθάσῃ εἰς τοῦτο διὰ τῆς ἐπιστήμης. Ὁ Μεφιστοφελής στοιχηματίζει νὰ σαγηνεύσῃ τὸν Φάουστ καὶ νὰ ἀρπάσῃ τὴν ψυχὴν του· ὁ Ὑψιστος δέχεται. Οἱ χοροὶ τῶν Χερουβεὶμ, τῶν ἀγγέλων καὶ μοναχῶν ἐπαναλαμβάνουσι τοὺς ὕμνους τῆς δόξης τοῦ Δημιουργοῦ.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

Εἰκὼν 2α

Ἡ Κυριακὴ τοῦ Πάσχα

Θύρα καὶ αἱ λεωφόροι τῆς Φραγκφούρτης ἐπὶ τοῦ Μαΐνου. Ἡ Κυριακὴ τοῦ Πάσχα. Πλῆθος, σπουδασταί, εὐγενεῖς, νεάνιδες καὶ ἄστοι αἵτινες φλυαροῦσι καὶ κυκλοφοροῦσι. Μετὰ τὴν σειρὰν εἰς παληάτσος, εἰς κῆρυξ καὶ ὁ πρίγκηψ ἐκλέκτωρ διασχίζουσι τὸ πλῆθος ὅπερ

συνωθεῖται ὀπισθεν αὐτῶν. Τεφρόχρους τις μοναχὸς, ὠχρὸς ἀντιπρόσωπος ἀφοσιώσεως διὰ τοὺς μὲν, φρίκης διὰ τοὺς δέ. Ὁ Φάουστ καὶ ὁ μαθητὴς του Βάγνερ συνομιλοῦσι, κατερχόμενοι λόφου τινος. Ἐν τούτοις τὸ συνηθροισμένον πλῆθος χορεύει τὸ Ὀμπερτάς, λαϊκὸν γερμανικὸν χορὸν. Ἡ ἡμέρα πίπτει βραδὲς καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ σκηνὴ ἐκκενοῦται... Μένουσι μόνος ὁ Φάουστ καὶ ὁ Βάγνερ. Ὁ μαθητὴς παρακινεῖ τὸν διδάσκαλον του νὰ ἐπιστρέψῃ οἴκαδε, διότι εἶνε ἡ ὥρα τῶν ὀπτασιῶν καὶ τῆς ὑγρασίας. Ἄλλ' ὁ Φάουστ εἶνε ἀπερροφημένος ἐν τῇ θεωρίᾳ τοῦ τεφρόχρου μοναχοῦ, ὃν πιστεύει ὄντα κακὸν πνεῦμα καὶ νομίζει ὅτι τὸν συσφίγγει διὰ σπείρας ὀλοὴν στενοχώρου. Ὁ Βάγνερ τὸν μεταπέθει καὶ ἀμφότεροι ἐπιστρέφουσιν οἴκαδε ἀκολουθοῦμενοι παρὰ τοῦ μοναχοῦ.

Εἰκὼν 3η

Ἡ συμφωνία

Ὁ Φάουστ εἰσέρχεται ἐν τῇ δωματίῳ τοῦ φιλοσόφου, ἀκολουθοῦμενος ἐν ἀγνοίᾳ του παρὰ τοῦ τεφρόχρου μοναχοῦ, ὅστις ὑπάγει νὰ κρυφθῇ παρὰ τὴν κλίνην. Ἡ θεὰ τῆς φύσεως τῷ ἀπέδωκε τὸν ἔρωτα πρὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν ἔρωτα πρὸς τὸν Θεόν. Ἐνῶ ἐτοιμάζεται νὰ ἀναγνώσῃ τὸ Εὐαγγέλιον, ὁ μοναχὸς βρυχᾶται ἐν τῇ κλινοστασίῳ· ὁ Φάουστ τὸν ἐξορκίζει καὶ ἀπὸ τὸν τεφρόχρου μανθῦαν ἐξέρχεται ὁ Μεφιστοφελῆς, ἐνδεδυμένος ὡς ἱππότης, μὲ μέλανα μανθῦαν ἀνὰ χεῖρας. Εἰς ἐρώτησιν τοῦ Φάουστ ἐπὶ τῇ ὑποστάσει του ἀπαντᾷ ὅτι εἶνε πνεῦμα ὅπερ ἀρνεῖται πᾶν καὶ πάντοτε, ὅπερ μισεῖ, καταστρέφει, ὠρύεται καὶ συρρίζει· ὁ υἱὸς τοῦ σκότους ὅπερ θὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ἐπὶ τῆς γῆς ἰσχύν του. Προτείνει εἰς τὸν Φάουστ νὰ συνεταιρισθῇ αὐτῷ, νὰ ἦ ἐπὶ τῆς γῆς ὁ σύντροφός του ἢ ὁ ὑπηρέτης, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅμως νὰ ἐγκαταλείψῃ εἰς αὐτὸν τὴν ψυχὴν του. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν στιγμήν του θανάτου, ὁ Φάουστ θὰ τὴν ἐκλέξῃ αὐτὸς οὗτος ὅταν θὰ εἴπῃ εἰς τὴν φεύγουσαν στιγμήν νὰ σταματήσῃ τότε θὰ ἀποθάνῃ. Ὁ δόκτωρ ἀποδέχεται τὴν συμφωνίαν. Ὅπως ἐξέβη ἐκεῖθεν ζητεῖ ἀπὸ τὸν Μεφιστοφελῆν ἵππους, ἄμαξαν καὶ θαλαμηπόλους. Ἀλλὰ τὸ Πονηρὸν Πνεῦμα ἐκτείνει κατὰ γῆς τὸν μανθῦαν του, ὅστις θὰ κάμῃ αὐτὸν νὰ διασχίξῃ τοὺς αἰθέρας.

(Αὐλαία)

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Εἰκὼν 4η

Ὁ Κήπος

Ἐν τῷ κήπῳ ἡ Μάρθα περιπατεῖ μετὰ τοῦ Μεφιστοφιλοῦς καὶ ἡ Μαργαρίτα ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ Φάουστ. Ἡ Μαργαρίτα κατ' ἀρχὰς αἰδήμων, ὁμολογεῖ τέλος τὸν ἔρωτά της πρὸς τὸν Φάουστ ὃν ὀνομάζει Ἐρρῖκον ὡς ἐν τῷ δράματι τοῦ Γκάιτε. Ἀλλὰ πρᾶγμα τι τὴν ταράσσει· ὅτι δηλαδὴ ὁ Φάουστ δὲν ἔχει πίστιν. Ὁ δόκτωρ τῇ ἀπαντᾷ ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ εἴπῃ «Πιστεύω» ἐνῶ δύναται νὰ εἴπῃ «δὲν πιστεύω». Ἡ μόνη θρησκεία ἐνταῦθα εἶνε ὁ ἔρως. Ἡ Μαργαρίτα, πλήρης ἔρωτος, τὸν δικαίει καὶ τῷ διηγεῖται τὸν ἀπλοῦν οἰκιακὸν της βίον· ἡ μήτηρ της κοιμᾶται μετ' αὐτῆς καὶ ἐπομένως δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ δεχθῇ τὸν Φάουστ.

Ὁ νεανίας τῇ δίδει τότε φιαλιδίον τι περιέχον ὑγρὸν, ὅπερ καὶ αὐτὸς οὗτος νομίζει ἀδελφές, τὸ ὅποτον θὰ προσφέρῃ ἐκεῖνη εἰς τὴν μητέρα της, ἥτις θὰ βυθισθῇ εἰς ὕπνον βαθύν. Ἡ Μαργαρίτα ἀποδέχεται τὴν συνέντευξιν. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὁ Μεφιστοφελῆς ὁμολογεῖ εἰς τὴν Μάρθαν ὅτι οὐδέποτε ἠγάπησε καὶ ὅτι οὐδέποτε θ' ἀγαπήσῃ.

Αἱ δύο γυναῖκες φεύγουσι δρομαζαί ἀλλὰ καταφθάνονται παρὰ τῶν δύο νεανιῶν καὶ οἱ τέσσαρες τότε διασκορπίζονται γελῶντες.

Εἰκὼν 5η

Ἡ νύξ τοῦ Σαββάτου

[Ἡ σκηνὴ παριστᾷ μέρος ἔρημον καὶ ἄγριον ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Σερκ, περιβαλλόμενον ὑπὸ τῶν κορυφῶν τοῦ Βρόκεν, τοῦ ὄρους τῶν μαγισσῶν. Σελήνην ὑπέρυθρος. Ὁ ἄνεμος πνέει εἰς τὰ ὄρη.]

Αἰρομένης τῆς αὐλαίας, ὁ Μεφιστοφελῆς παρακινεῖ τὸν Φάουστ νὰ ὑπερπηδήσῃ τοὺς βράχους. Φάσμα τι ἐπιφαίνεται αὐτοῖς. Ὡς ἔφθασαν εἰς τὴν κορυφὴν πλῆθος ὀλόκληρον μάγων καὶ μαγισσῶν συνωθεῖται περὶ αὐτοῦς. Φέρουσιν εἰς τὸν Μεφιστοφελῆν τὸν βασιλικὸν ἐπενδύτην, τὸ σκῆπτρον καὶ τὴν ὑέλινην σφαῖραν ἥτις παριστᾷ τὴν γῆν. Ὁ Μεφιστοφελῆς λαμβάνει αὐτὴν καὶ σταθμίζων αὐτὴν ἐν τῇ χειρὶ του, ᾄδει ἅπασαν τὴν περιφρόνησίν του πρὸς αὐτὴν καὶ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες τὴν κατοικοῦσι. Τέλος τὴν ρίπτει διαίως κατὰ βράχου τινός· ἡ σφαῖ-

ρα θραύεται. Πάντα τὰ πνεύματα τῆς κολάσεως χορεύουσι περὶ τὸν βασιλέα των· ὁ χορὸς σταματᾷ ὅταν φαίνεται εἰς τὸ βάθος εἰς τὴν σκιάν ἢ Μαργαρίτα, ὡχρὰ καὶ τεθλιμμένη μὲ μίαν ἄλυσσον εἰς τοὺς πόδας καὶ μίαν γραμμὴν αἵματος εἰς τὸν τράχηλον. Ὁ Φάουστ βλέπει τὴν ὀπτασίαν ἣτις τὸν ταράσσει· ἄλλ' ὁ Μεφιστοφελῆς καταπίθει αὐτὸν ὅτι εἶνε ἡ σκιά τῆς Μεδούσης ἣς ὁ Περσεὺς ἔκοψε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐν ἡ ἕκαστος νομίζει ὅτι βλέπει τὴν ἐρωμένην του. Ἡ ὀπτασία ἐξαφανίζεται· ὁ χορὸς καὶ οἱ χορευταὶ τῆς κολάσεως ἐπαναλαμβάνουσι καὶ τελειώνουσιν ἐν φυγῇ.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

Εἰκὼν 6η

Θάνατος τῆς Μαργαρίτας

[Νύξ. Ἐν κελλήῳ τινι ἡ Μαργαρίτα, κειμένη ἐπὶ ἀχυρῆνης στρωμνῆς, ὑποψάλλει καὶ παραληρεῖ. Κατηγορεῖται ἐπὶ δηλητηριάσει τῆς μητρὸς της καὶ ἐπὶ πνιγμῷ τοῦ ἀρτιγεννήτου της βρέφους.]

Ἐπιφαίνεται ὁ Μεφιστοφελῆς καὶ ὁ Φάουστ. Οὗτος παρακαλεῖ τὸν σύντροφόν του νὰ σώσῃ τὴν Μαργαρίταν. Τὸ Πονηρὸν Πνεῦμα ἰδέχεται νὰ τὸ πράξῃ. Βυθίζει ἐν βαθεῖ ὑπνῷ τὸν δεσμοφύλακα καὶ δίδει τὰς κλειδὰς τῆς κιγκλίδος εἰς τὸν Φάουστ, Ἐξω δύο μεμαγευμένοι ἵπποι, ἀπροσπέλαστοι, τοὺς περιμένουσιν.

Ἡ Μαργαρίτα ἀναγνωρίζει τὸν Φάουστ ἐν τῷ σωτήρι της. Οὗτος ἱκετεύει αὐτὴν νὰ φύγῃ μαζὺ του, ἀλλ' ἐκείνη ἀρνεῖται. Αἱ κατηγορίαι αἰτινὲς ἐξηγγέλησαν κατ' αὐτῆς ἦσαν ἀναμφισβήτητοι καὶ πρὸς τί ἄλλως νὰ ἐξακολουθήσῃ βίον μεστὸν τύψεων; Ἢ ἐπανιδωθῶσιν ἐν τῷ ἄλλῳ κόσμῳ. Ἐνῶ ὁ Μεφιστοφελῆς βιάζει αὐτοὺς νὰ ἀναχωρήσωσι διότι ἡ αὐγὴ ὑποφώσκει καὶ οἱ μεμαγευμένοι ἵπποι δὲν θαδίζωσιν ἢ κατὰ τὴν νύκτα, ἡ Μαργαρίτα τὸν παρατηρεῖ μετὰ φρίκης. Πίπτει νεκρὰ εἰς τοὺς βραχίονας τοῦ Φάουστ. Εἰς τὴν κραυγὴν τῆς κορεσθείσης λύσσης τοῦ Μεφιστοφελῆς, ὅστις νομίζει ὅτι θὰ γίνῃ κύριος τῆς ψυχῆς τῆς Μαργαρίτας φωνή τις οὐρανια ἀπαντᾷ ὅτι ἐσώθη. Ὁ Φάουστ καὶ ὁ Μεφιστοφελῆς φεύγουσιν. Εἰς τὸ βάθος, ὀπισθεν τῆς κιγκλίδος, ἐπιφαίνεται ὁ δῆμιος ὅστις ὀφείλε νὰ ἀποκεφαλίσῃ τὴν Μαργαρίταν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

Εἰκὼν 7η

Ἡ νύξ τῆς κλασικῆς Βαλπούργης.

(Φῶς μαγικὸν ἐπὶ τῶν γελοεσῶν ὄχθῶν τοῦ Πηγειοῦ ποταμοῦ ἐν Ἑλλάδι).

Σειρήνες ἄδουσι περὶ τὴν Ἑλένην ἣτις εὐρίσκειται μετὰ τῆς Πανθαλίδος ἐντὸς θύρσου ἀργυροῦ. Ὁ Φάουστ νεναρκωμένος ἐπὶ τῆς χλόης ἀφυπνίζεται παρὰ τοῦ Μεφιστοφελῆς. Ἐκαστος θὰ ὑπάγῃ νὰ εὕρῃ τὴν τύχην του ὅπουδῆποτε. Ὁ εὐώδης οὐρανὸς τῆς Ἀττικῆς δὲν ἀρέσει εἰς τὸν Φάουστ, ὅστις ἐνθυμεῖται τὰς δρυμείας εὐωδίας τοῦ Μπρόκεν. Χορεύτριαι χορεύουσι χορὸν τινα ὁ ὁποῖος τὸν στενοχωρεῖ ἀκόμη περισσότερον. Ἀναχωρεῖ.

Κατὰ τὸν χορὸν τοῦτον εἰσέρχεται ἡ Ἑλένη. Ἡ μοιραία ὀπτασία τῆς πτώσεως τῆς Τροίας τὴν ταράσσει καὶ τὴν λυπεῖ. Εἰς μάτην αἱ χορεύτριαι προσπαθοῦσι νὰ τὴν διασκεδάσωσιν. Ἄλλ' ἡ ἄφιξις τοῦ Φάουστ θαυμασίως ἐνδεδυμένου ὡς ἱππότου τοῦ XV αἰῶνος καὶ ὅστις ρίπτεται εἰς τοὺς πόδας της ἐκφράζων αὐτῇ ἔρωτα σαγηνεύει αὐτὴν ἀμέσως ὡς ἐὰν ἦτο ἐραστὴς της ὃν ἀνέμενε. Εἰς τὴν θέαν τῆς ἐκτάκτου καλλονῆς τῆς Ἑλένης ὁ Φάουστ ταχέως λησμονεῖ τὴν Μαργαρίταν. Αὐτὸς οὗτος ὁ Μεφιστοφελῆς τὸν θαυμάζει. Ἡ Ἑλένη ἐρωτᾷ τὸν Φάουστ τὸ μυστικὸν τῶν τόσων γλυκῶν λόγων του. Εἶναι τὸ μέτρον. Μανθάνει ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ ὀμιλῇ ἐμμέτρως. Καὶ ἀμφότεροι πορεύονται εἰς μίαν μακρυνὴν κοιλάδα, εὐτυχεῖς, ὀμιλοῦντες περὶ ἔρωτος.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Εκτὸν 8η

Ὁ θάνατος τοῦ Φάουστ.

Ὁ Φάουστ ἔχει ἐπιστρέψει εἰς τὸ παλαιὸν τοῦ δωμάτιον τοῦ φιλοσόφου. Ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ Μεφιστοφελούς ὅστις παραφυλάττει τὴν λείαν του αἰσθανόμενος ἐγγίζει τὸ τέλος, ὁ δόκτωρ μελετᾷ.

Εἶχεν τὸ πᾶν ἰδεῖ, τὸ πᾶν γνωρίσει· τὸ φῶς καὶ τὰ σκότῃ· τὸν ἔρωτα τῆς Παρθένου καὶ τὸν ἔρωτα τῆς Θεᾶς· τὴν πραγματικότητα καὶ τὸ ἰδεῶδες. Ἄλλὰ ἡ πραγματικότης ἦτο θλίψις καὶ τὸ ἰδεῶδες ὄνειρον. Τώρα ὄνειρεύεται κόσμον ἤρεμον καὶ δίκαιον τοῦ ὁποῦ νὰ ἦτο βασιλεύς· θέλει ὅπως τὸ ὄνειρον τοῦτο ἦ τὸ τελευταῖον τῆς ζωῆς του. Βλέπων ὅτι τὸ θῦμα του εἶχεν τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Καλοῦ ὁ Μεφιστοφελῆς ἐξορκίζει τὰς σειρήνας, τῷ ὑπόσχεται ὄλας τὰς ἡδονὰς καὶ ὄλας τὰς καλλονάς. Ἄλλὰ χορὸς τις ἀγγέλων ὄλοεν φωτοβόλος κάμει νὰ ὠχρῶσιν ὄλοεν περισσότερο αἱ ὄπτασαι αἱ ἐπικαλοσθεῖσαι παρὰ τοῦ Πονηροῦ. Ἐπὶ τέλους ὁ Φάουστ ἐκ ἐκστάσει προφέρει τὰς μοιραίας λέξεις: «Θεῖα στιγμή φεύγουσα, σταμάτησον, διότι εἶσαι ὠραία!» Ἀμέσως πίπτει νεκρός. Βροχὴ ρόδων καὶ ἀκτίνων πίπτει ἐπὶ τοῦ πτώματός του καὶ ἐπὶ τοῦ Μεφιστοφελούς, αἵτινες προξενοῦσι πόνους. Βυθίζεται ἐν τῇ γῇ. Οἱ οὐράνιοι χοροὶ ἐξακολουθοῦσι νὰ ψάλλωσι περὶ τὸν Φάουστ, τοῦ ὁποῦ ἡ ψυχὴ εἶνε ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΚΛΑΒΟΣ

ΤΕΛΟΣ